

Kommittémotion

Motion till riksdagen

2006/07:v208

MG

av Peter Pedersen m.fl. (v)

Gotlandstrafiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening med anledning av det i motionen anförda att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att överföra ansvaret för Gotlandstrafiken till staten genom att lägga trafik- och kostnadsansvaret i Vägverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen under 2007 bör återkomma med ett konkret förslag till ett vägpris-system för Gotlandstrafiken.

Bakgrund

Trafikförsörjningen till och från Gotland har varit omdiskuterad i många år.

Färjetrafiken till och från Gotland är nödvändig för att ön ska ha en god transportförsörjning, vilket i sin tur är viktigt för Gotlands invånare och näringsliv.

I början av 1970-talet reglerades färjetrafiken till och från Gotland. Motivet var att skapa garantier för en tillfredsställande året-runt-trafik. Rätten att få bedriva färjetrafik reglerades och staten gav ersättning till ett rederi för att det skulle finnas tillräckligt med trafik mellan Gotland och fastlandet. Det statliga engagemanget i Gotlandstrafiken syftar till att åstadkomma en färjetrafik som är stabil över tiden, bedrivs med ett rimligt utbud och som sker med fartyg som har tillfredsställande komfort och kapacitet.

Rikstrafiken administrerar sedan år 2000 statens avtal om färjetrafik till och från Gotland. Rikstrafikens kostnad för trafiken var år 2004 närmare 250 miljoner kronor. Avtalskonstruktionen innebar i praktiken kraftigt ökade kostnader för Rikstrafiken vid höjda bränslepriser. Den nuvarande operatören är Destination Gotland AB, som har en avtalsperiod som upphör den 31 december 2008. Rikstrafiken gick ut med en

upphandling av Gotlandstrafiken, som man dock tvingades avbryta våren 2006 eftersom inga anbud inkommit. Rikstrafiken har under hösten 2006 gått ut med en ny upphandling, som avser trafikering under anbudsperiod på 6 alternativt 10 år och med start 1 januari 2009.

Bra och säkra person- och godstransporter till fastlandet med rimliga priser är av största vikt för gotlänningarna och de gotländska företagen. Det är en av förutsättningarna för en positiv utveckling av Gotland. Tidtabellen måste vara långsiktigt förutsägbar. Plötsliga förändringar av tidtabellen är samma sak som att vägarna till och från Stockholm stängs av under en viss tid. Men det handlar inte enbart om gotlänningarnas behov utan lika mycket om behoven hos dem som planerar konferenser, turistresor eller högskolans utveckling. För dessa aktiviteter krävs ofta lång framförhållning.

Det senaste årets satsningar på högskolan, försvarsomställningsprojekt och utlokaliseringar av myndigheter kommer inte att innebära en positiv utveckling om grunden för väl fungerande kommunikationer saknas.

Överför ansvaret till Vägverket

Upphandling som resulterar i nya avtal och nya operatörer innebär ingen trygg förutsättning för trafiken. I september 2005 ställdes frågan på sin spets när Rikstrafiken aviserade indragna turer och höjda priser för att klara avtalet med Destination Gotland AB. Det löstes genom att extra medel tillfördes Rikstrafiken. Vänsterpartiet anser emellertid att den enda riktiga och långsiktigt hållbara lösningen på Gotlandstrafiken är att sjötrafiken till och från Gotland betraktas som ett statligt ansvar och att sjövägen får samma status som vilken riksväg som helst. Gotland kan inte leva och utvecklas positivt om man inte kan lita på att trafiken till och från ön har en långsiktig regelbundenhet. I betänkandet 2005/06: TU 5 Moderna transporter kan följande läsas på sid. 124 under rubriken "Upphandling av Gotlandstrafiken":

"Utskottet vill inledningsvis understryka att staten har ansvar för att det finns likvärdiga transportmöjligheter i hela landet samt att detta även gäller Gotland. I detta avseende får Gotland inte ges sämre villkor än övriga landet. Färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet ersätter de vägar och broar som samhället ställer till förfogande utan kostnad för nyttjarna i övriga landet. Det motiverar att speciella insatser görs av staten för att motverka de transport- och konkurrensnackdelar som Gotland har. Stödet till Gotlandstrafiken är i grunden en satsning som förbättrar konkurrenskraften så att

även Gotland kan bidra till den svenska tillväxten. Denna trafik måste därför ges långsiktiga och stabila förutsättningar.” Vänsterpartiet delar denna uppfattning, men menar också att det måste få praktiska konsekvenser avseende ansvarsfrågan. Det statliga ansvaret bör därför ligga på Vägverket, som redan i dag har hand om annan färjetrafik som ses som en förlängning av andra vägar. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma till riksdagen med ett förslag om att staten ska ta över ansvaret för Gotlandstrafiken genom att den flyttas över till Vägverket. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Inför ett vägpris till Gotland!

Utgångspunkten bör vara att gotlänningarna ska kunna åka till Stockholm och åter på samma dag. Det innebär att målet måste vara dagliga avgångar året runt och att det finns tillgång till snabbfärjor med högt ställda miljökrav. Kostnaderna för person- och godstrafik borde jämföras med kostnader för motsvarande sträcka på fastlandet enligt det synsätt som redovisas av organisationen vägpris.nu. De föreslår att en resa till Gotland ska motsvaras av de rörliga kostnaderna för att framföra en personbil. Låt oss anta att den rörliga kostnaden för att framföra en personbil är ca 18 kr/mil i 2006 års penningvärde. Utifrån dagens antal passagerare kan man komma fram till att en kostnad för en enkel resa (baserad på 18:-/ mil + de antal passagerare som färdas idag till Gotland + ett snittavstånd) till Gotland då skulle hamna på ca 252:-/ enkel resa per bil.

Det finns en rad öar i Sverige som har fasta förbindelser eller vägfärjor och där staten idag finansierar underhåll och drift för överfart till dessa öar. Vår grundprincip är att det inte ska vara av någon avgörande betydelse att Gotland befinner sig längre bort från fastlandet än andra svenska öar. Vi gav därför i april 2006 Riksdagens utredningstjänst ett uppdrag att räkna på vad ett förslag till vägpris skulle betyda samhällsekonomiskt och statsfinansiellt. Resultatet från Riksdagens utredningstjänst visar att statens nettokostnader skulle bli ca 220 miljoner kronor om man inför ett system som påminner om Vägpris.nu:s förslag. Vi vill att regeringen utreder och till riksdagen lämnar förslag till en konkret utformning och finansiering utifrån principen om ett vägpris till Gotland. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

För att möjliggöra att ett sådant förslag redan kan införas 2008, avsätter vi i Motion 2006/07:v201 med anledning av prop. 2006/2007:1 Utgiftsområde 22, en summa av 220 miljoner kronor till Gotlandstrafiken från och med år 2008.

Stockholm den 23 oktober 2006

Peter Pedersen (v)

Ulla Andersson (v)

Egon Frid (v)

Jacob Johnson (v)

Marie Engström (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)